

El clavell en la raça del Prat

(Acabament)

VII. — COM HA D'ÉSSER EL CLAVELL

Les dentetes o lòbuls laterals que componen el clavell són en nombre, dimensions i forma bastant diferents. El clavell no constitueix un caràcter definitivament fixat, com el color de la pota, per exemple; és un caràcter morfològicament variable, present, com hem dit, en la majoria d'individus.

La seva variació qualitativa i el fet de no ésser present d'una manera absoluta en tots els individus, obeeix a l'acció de l'home que s'ha interposat en el camí de la naturalesa. Si els avicultors irreflexius no haguessin recomanat l'absència de clavell, avui no hi hauria cap animal que deixés de portar-ne.

Però, això, no ha pas d'ésser obstacle per a què el clavell consti com un caràcter raciològic. Provisionalment es pot admetre que el clavell que consti de més denticols és el preferit. Però, tingui's en compte que aquesta preferència sols posseeix un valor a curt termini.

El que ha d'assenyalar, i no tampoc d'una manera definitiva, les qualitats del clavell ha d'ésser el resultat d'una selecció durant quatre generacions. Fent reproduir animals dotats de crestes grosses i florides i unint amb consanguinitat els descendents que millor clavell ofereixin, en arribar a la quarta generació és molt probable que el clavell adopti una forma similar en molts animals. Procedint així s'arribarà a la primera etapa d'estabilització del caràcter clavell.

L'operació, però, haurà de continuar fins i tant que els animals presentin el caràcter clavell amb sòlida fixesa. Solament llavors es podrà descriure i exigir la forma que deu tenir el clavell.

VIII. — L'ANTIGUITAT DE LA RAÇA DEL PRAT

Hi ha avicultors que no saben enraonar de la raça del Prat sense parlar a les primeres paraules de la raça Coxinxina. La Coxinxina és al capdavall una de les tantes sutzures que han vingut a empastifar les races autòctones catalanes. Si els alludits avicultors es concretessin a consignar la taca de la Coxinxina en el Prat, haurien relatat un fet històric i prou. Però, no; aquests avicultors arriben a l'extrem d'afirmar que la raça del Prat té el seu origen en el creuament de la Coxinxina.

Quin error!

La raça del Prat és tan antiga com la que més ho sigui.

Quan algunes dècades enrera la Coxinxina fou introduïda en el Pla del Llobregat, hi entrà de la mateixa manera que altres races a Catalunya: pel disseny de qualsevol afeccionat ignorant. L'entrada de la raça Coxinxina al Pla del Llobregat no fou per a modificar la raça, ni per a conferir-li un nou color, ni més volum. Hi entrà per les raons capricioses que tal o tal avicultor (?) ha introduït en altres comarques la Plymouth, Rodysland o la Brahamaputra.

És evident que si la Coxinxina hagués determinat l'origen de la raça del Prat en els animals d'aquesta última raça, existirien caràcters coxinxinos. On són aquests caràcters? Llevat d'algun que altre caràcter atàvic — i això en reduït nombre d'exemplars — no s'observa ni un sol caràcter coxinxinès.

L'opòsit és en canvi cert. Els caràcters que ostenta la raça del Prat — comprenent-hi el clavell — són ben bé els propis. La morfologia no discrepa en res del tipus de les races mediterrànies; la cresta és també grossa; el plomatge no és pas gaire diferent d'altres races catalanes en les quals no es retreu per res la Coxinxina, com són l'Empordanesa rossa, la Selvatana, la Garrotxina i la Penedencà; el color de la pota és ben diferent del de la Coxinxina, i ho són també la carn i els ous.

Si el volum és superior al de les altres races mediterrànies, això és degut a la naturalesa geològica del Pla del Llobregat. Totes les terres d'alluvió i majorment quan estan sota un clima dolç com el que allí regna, produeixen animals de major corpulència que els d'altres terrenys. Però la corpulència del Prat s'harmonitza amb la grandària de la cresta—harmonia morfològica que denota puresa racial — i no com en la Coxinxina, que la cresta és petita, per al volum de la bèstia.

Les barreges de races és un fet general durant tot el segle passat, a causa de les doctrines professades pels naturalistes. Però abans del segle XVIII, el creuament de races era cosa verament inaudita en totes les espècies, excepte entre algunes races cavallines, cosa que fa suposar lògicament que la raça del Prat, com totes les altres, es mantenia pura.

És una llàstima que els galls de metall que es posaven al cim dels campanars des del segle X en tot l'Occident d'Europa no fossin còpies del

natural, sinó fantasies dels artífexs, puix que hauríem pogut comprovar si la forma de les diverses races ha sofert modificacions.

Pel que respecta a les races de gallines de Catalunya, les il·lustracions dels *Trescentistes i Quatrecentistes catalans*, de Sampere i Miquel, ni una porta un sol cap d'aviram. En les pintures dels quatrecentistes del Museu del Parc, es nota la mateixa absència.

A l'edat mitjana és un fet constatat per tots els historiadors catalans que l'aviram era molt escassa, excepte, però, pels coloms. Un document del segle XV, diu mossèn Forstià Solà, en el qual es fa esment de les gallines, sembla indicar que l'aviram no abundava com ara (1). En les publicacions que el senyor Carreras i Candi (2) ha fet de les *Ordinacions urbanes de Catalunya*, en cap d'elles no es fa referència a l'aviram. En canvi, pels coloms és diferent. Les *Ordinacions de Sant Celoni*, de 1370, se n'ocupen a bastament (3). En 1490, a Sallent, es publica un ban en el que s'impedeix caçar coloms amb ballesta, a cops de pedra i amb filats (4). De les notes de ramaderia copiadess de l'arxiu de Tortosa, pel seu arxiver senyor Pastor, les quals tenim en nostre poder, cap d'elles no es refereix a l'aviram. Igual podem dir de les que ens trameté graciosament mossèn Cunill de l'arxiu episcopal de Vic. En l'edat mitjana els masos més importants no solien tenir més que un o dos parells de gallines (5).

Anàlogues constatacions fa Brutails en l'obra *Les populations rurales du Roussillon au moyen âge*.

Pel que es refereix a la raça del Prat, la cosa és diferent. Per alguns documents es pot deduir que en el Pla del Llobregat l'aviram abundava i que era molt estimada. El senyor Maspons i Camarassa en el capítol «Agricultura» de la *Geografia general de Catalunya*, de Carreres i Candi (6) anota plaerosament el fet extraordinari de la fama dels animals de raça del Prat. L'anomenada dels capons del Prat — diu el senyor Maspons i Camarassa — ve de lluny; així ho demostren documents que es refereixen, si no al Prat mateix, a aquella comarca del Llobregat. Els comtes de Barcelona cobraven censos en aviram de molts pobles: uns els donaven pollastres, altres gallines, i es troba que Sant Feliu de Llobregat pagava 51 parells de capons, Viladecans 49 i Gavà 73. Balari, en la seva obra *Orígens de Catalunya*, i Rovira i Virgili en la *Història de Catalunya*, esmenten fets similars.

Els arxius parroquials dels pobles que integren el pla del Llobregat segurament posseiran documents que permetrien saber moltes coses de la raça del Prat. És una llàstima que entre tots els pobles del Pla del Llobregat solament existeixi una obra monogràfica de Papiol i encara aquesta no diu ni una sola paraula d'aviram (7).

El fet de què els comtes de Barcelona cobrin censos en aviram, solament de la comarca del Pla del Llobregat i no d'altres dels seus dominis, sembla indicar clarament que mil anys enrera la raça del Prat fruïa ja d'un prestigi formidable.

Aquest fet contrasta amb l'afirmació de certs avicultors de què la raça del Prat deu la seva formació i el seu prestigi a la raça Coxinxina. Creure que la raça del Prat és originada per la raça Coxinxina és una equivocació històrica i zootècnica.

IX. — A QUI CORRESPON EL DRET DE PRONUNCIAR LES NORMES RACIALS O STANDARD.

La internacionalització del comerç, les obligades descripcions dels tractats d'Avicultura i els congressos mundials han determinat l'exigència de què cada raça tingués una definició única.

La descripció dels caràcters racials d'una raça correspon a la gent entesa del país originari de la raça, o, si aquesta raça és una creació personal, al seu autor. Això sembla evident. No obstant, en la discussió que hi hagué a l'Institut Agrícola es digué que el dret de definició pertany als clubs de criadors de la raça, independentment de la geografia.

En el Pla del Llobregat no existeixen clubs d'aquesta naturalesa. Però n'hi ha en algunes altres localitats i a Amèrica, de forma que, segons sembla, aquests clubs són els que han donat l'standard a l'Associació Internacional.

Si realment és així, ni aquells clubs noden en bona llei donar la definició de la raça del Prat, ni l'Associació Internacional devia acceptar-la. Els definidors han d'ésser els productors del país d'origen o algú que els representi, però mai productors àdhuc de la mateixa raça, però allunyats de l'àrea geogràfica de la raça en qüestió.

Afers semblants a aquest han estat objecte de disposicions legals en diversos països. El lector recordarà que els viticultors de la Champagne exigiren del govern francès la delimitació de la comarca i que sols els vins espumosos procedents de la mateixa podien portar el nom de Champagne. A casa nostra els viticultors del Priorat i alguna altra comarca s'han proposat que els vins que expedien a Anglaterra, on es coneixen amb

(1) Forstià Solà. Contribució a la Història de la Ramaderia catalana, Vic 1921.

(2) But. de l'Ac. de Bon. Lletres, Gener Març 1926.

(3) But. de l'Ac. de Bon. Lletres, Octubre 10 6.

(4) Forstià Solà. Història de Sallent, Vic 1920.

(5) Forstià Solà. Contribució a la Història de la Ramaderia catalana.

(6) Pàg. 476.

(7) M. Frederic Martí i Albanell. Notes històriques del Papiol. Barcelona 1926.

el nom general de «Tarragona», marca que ells han acreditat amb els consegüents esforços, que siguin els únics que puguin usar aquest nom.

Això és de llei. Es dirà, potser, que en les races animals la cosa és diferent. No; no ho és pas. Les races, àdhuc mantingudes amb tota puresa de sang, en països diferents dels de l'àrea geogràfica natural no són exactament les mateixes que la del país d'origen. Per a un paladar ineducat el xampany de Sant Sadurní de Noya és igual que el de Champagne. Així mateix, una raça qualsevol podrà passar per igual a l'existent a la del país d'origen, però un ull expert en denunciarà a seguit les diferències. Fa cent anys que l'Argentina explota la raça bovina Durham i en fa altres cent que sense interrupció Anglaterra, país d'origen dels Durhams, exporta reproductors a Sudamèrica, per tal de servir el tipus el més idèntic possible amb l'original.

Quan un país estrany importa reproductors d'una raça i aquesta hi prospera, la raça en qüestió és igual a l'originària, menys la diferència dels factors del medi ambient que graviten damunt dels descendents dels reproductors trasplantats. Als Estats Units existeix la raça del Prat, però anomenada de conformitat a la naturalesa biològica que li pertoca. Els americans del Nord no en diuen pas senzillament Prat, sinó *American-Prat*, ço és Prat d'Amèrica. Veus ací una sana denominació. En altres aspectes i procedint amb justesa, succeeix el mateix. Les aigües termals de Caldes de Malavella tenen una composició idèntica a les de Vichy. Però aquestes aigües són conegudes per Vichy-Català. D'això se'n diu procedir correctament.

Si la definició o standard de la raça del Prat l'ha de fer un avicultor que té animals d'aquesta raça a Saragosa, a Huelva o l'Uruguai, definirà la raça amb els caràcters que tindran llurs animals, els quals seran indiscutiblement més o menys diferents dels caràcters dels animals del Pla del Llobregat.

El nom de raça del Prat, a seques, ningú de fora de la comarca del Prat de Llobregat té el dret d'usar-lo. Si ho fa inconscientment comet una incorrecció, si ho fa per tal d'aprofitar-se del nom, roba les etiquetes d'una marca acreditada. La descripció, repetim, s'ha de fer copiant els caràcters dels animals de la raça del Prat que siguin originaris i que visquin en la comarca del Pla del Llobregat.

X. — EL CLAVELL POT PRESENTAR-SE A TOT ARREU DEL MÓN.

El lector, amb tot el que s'acaba d'exposar, es trobarà, potser, una mica decebut si és criador de la raça del Prat i amant de voler que els exem-

plars de la mateixa figurin en els certàmens internacionals o mundials, puix que fins a aquest moment, per més que ens assisteixi la raó biològica i històrica, manca l'argument legal o de força que contradigui l'acord dels senyors de la discussió a l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre, acord que fou absolutament desfavorable per als animals portadors de clavell.

Els alludits senyors estan equivocats per complet. Ignoren que un Congrés mundial declararà que els animals de la raça del Prat havien de portar necessàriament clavell, i per consegüent l'acord que prengueren els referits senyors no pot tenir efectes internacionals.

Tinc al meu abast l'edició francesa del volum *Actes i treballs del segon Congrés i Exposició mundial d'Avicultura*, i en la pàgina 135 hi ha una comunicació que es titula «Les races de poules de la Catalogne», pel professor M. Rossell i Vilà.

Aquesta comunicació té una història un xic llarga, però pel moment tan sols retreuré la part pertinent. En visitar l'Exposició, el professor senyor Castelló digué a l'autor d'aquest article que s'havia atrevit a afegir a la comunicació la pregunta de si el Congrés creia que la raça del Prat havia de conservar el clavell. L'autor de «Les races de gallines de Catalunya» acceptà contrariat la modificació introduïda en la comunicació i prometé, no obstant, al professor Castelló, vista la seva insistència, fer-se seva la pregunta.

Si l'autor de la comunicació es molestà per l'afegidura, fou principalment perquè creia i segueix opinant que els Congressos mundials no tenen el dret de discutir els caràcters que han de constituir l'standard d'una raça, sinó que el dret de definició correspon als criadors del país d'origen, o a les persones tècniques del mateix. El Congrés pot o no acceptar l'standard que se li proposa, però res més.

L'autor de la comunicació no havia volgut, com a professor i criador de la raça del Prat, incloure en el seu raport la qüestió del clavell, per no tenir les experiències acabades, però sí força avançades, puix que en els galliners de l'Escola Superior d'Agricultura hi havia ja polletes de tercera generació obtingudes per selecció i consanguinitat rigorosa. Però, la comunicació havia pres un estat de fet. No hi havia més que esperar que arribés el torn de presentació o lectura.

La sessió fou presidida pel professor Mr. Punet, dels Estats Units, i actuava d'intèrpret el comte de Delamarre. La part de la comunicació referent al clavell és com segueix:

«En la raça Prat es produeix una característica especial que posa als seus criadors en plena confusió. Em refereixo a l'existència d'aletes o dents laterals en la part posterior de la cresta

dels galls, dents que a vegades arriben a desenrotllar-se enormement i donen a la cresta un aspecte original com si terminés en forma de pètal o de clavell. Els animals portadors de clavell es veuen en una proporció de 80 per 100, i si bé els apèndixs, dents o aletes, constitueixen un defecte rellevant en els standards de totes les races, demanem als senyors congressistes, en vista de què en la raça Prat hi ha més individus amb clavell que sense, si el clavell es podria considerar com una característica de la raça. Per consegüent, preguem als senyors congressistes d'illustrar-nos respecte aquest detall i que ens aconsellin el que cal fer amb els galls alludits. De moment, en totes les Exposicions i Concursos s'accepten galls amb apèndixs laterals, establint dues classes, una pels que en posseeixen i una altra pels que no; però això és tan sols provisional, i en aquests moments en què s'han d'establir els standards de les races del país, creiem que no pot haver-hi millor ocasió per a saber l'opinió de les persones tan coneixedores de les qüestions que s'han aplegat a Barcelona.»

Immediatament l'autor de la comunicació prengué la paraula per a fer algunes aclaracions respecte la comunicació que s'acabava de llegir, i pregà demés als congressistes que declarassin la conveniència de considerar el clavell com un caràcter racial i per consegüent havent de formar part de l'standard. Els congressistes assentiren amb les manifestacions de l'orador. Llavors, el professor Mr. Punet digué que el Congrés estava d'acord amb l'exposat per l'orador, majorment tenint en compte que el comunicant és professor

de Zootècnica del primer centre docent agrícola de Catalunya.

L'acord, doncs, estava pres. En endavant, els exemplars de la raça del Prat, pertot i on sigués reconeguda l'autoritat dels Congressos mundials, havien d'ésser portadors de clavell.

Veus ací les raons que ens obliguen a declarar que l'acord pres en la discussió en l'Institut Agrícola no té cap valor legal d'ordre internacional, puix que els acords d'una entitat nacional no poden esborrar les decisions adoptades en un Congrés mundial.

Si els acords d'un Congrés mundial són valables fins i tant que un altre Congrés de la mateixa naturalesa no els modifiqui, és evident que els exemplars del Prat que no portin clavell seran rebutjats en els Concursos i Exposicions mundials on es presentin.

En resum, creiem haver mostrat la gènesi, naturalesa i utilitat del clavell i amb arguments exclusivament zootècnics que aquesta florescència constitueix un vertader caràcter racial.

Aquest paràgraf l'encapçalàvem dient que el clavell pot presentar-se a tot arreu del món. Ara ens sembla, després de tot el que s'ha explicat, que tenim dret a dir: els Prats sense clavell no poden anar enlloc. I com a conclusió general quatre mots només:

Porta clavell? És de la pura raça del Prat.

No porta clavell? És un Prat degenerat.

M. ROSSELL I VILA

Ex Professor de Zootècnica a l'Escola Superior d'Agricultura i Cap dels Serveis de Ramaderia

El margall, bona planta farratgera

Es coneixen tres classes de margall: el margall anglès, el margall italià i el margall multiflor. Hi ha gent que al margall l'anomenen «ray-grass». El margall que es produeix de molt antic a l'Empordà, és probablement l'anomenat italià.

Les característiques dels tres farratges citats són les següents: l'anglès és propi per als prats de pastura, perquè no creix gaire, però s'escampa molt. Els altres dos són indicats per als prats artificials, puix que la seva longitud permet dallar-los còmodament. Entre el margall italià i el multiflor hi ha, no obstant, una diferència sensible de creixement. Aquest últim arriba de 60 centímetres a 1 metre d'alçada.

Sigui la que es vulgui l'espècie de margall, totes elles vegeten bé en qualsevol classe de terreny. El margall és una planta poc exigent, de sembra poc costosa, vegetació ràpida, però a condició, com totes les plantes que es desenrotllen en poc temps, que trobin en el sòl els elements fertilitzants necessaris.

El margall anglès es sembra en els prats per a pasturar a raó de 6 a 7 quilos per hectàrea, acompanyat d'altres gramínies i lleguminoses, és a dir, que hi entra en la proporció del 10 a 12 per cent de la quantitat total de llavors.

El margall d'Itàlia té una vida curta, un o dos anys. És molt productiu i precoç i vegeta fins a la tardor. És sol barrejar amb trefle violeta, i